

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

Kraków,

13 LUT. 2018

OR-03.0003.3441.2018

Pan
Łukasz Wantuch
Radny Miasta Krakowa

W odpowiedzi na Pana interpelację w sprawie renowacji i zagospodarowania dawnego fortu artyleryjskiego nr 48 „Batowice” oraz pozostałych fortyfikacji Twierdzy Kraków, zgłoszoną na sesji Rady Miasta Krakowa w dniu 24 stycznia 2018 r., uprzejmie informuję.

Wszelkie działania dotyczące zachowanych obiektów militarnych Twierdzy Kraków wynikają z przyjętego uchwałą nr CXIX/1294/06 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 października 2006 r. dokumentu pn. „*Ramowy program ochrony i rewitalizacji zespołu historyczno-krajobrazowego Twierdzy Kraków*” (z późn. zm.). W ramach realizacji ww. programu prowadzone są działania mające na celu pozyskanie inwestorów (użytkowników) oraz bieżące utrzymanie nieruchomości. Wprowadzenie do zabytkowego obiektu funkcji i użytkownika wpływa na zahamowanie procesu jego degradacji, a nałożone przez służby konserwatorskie obowiązki zapewniają proces rewitalizacji poszczególnych obiektów.

Zgodnie z ww. programem obiekty kubaturowe fortów winny być przekazywane użytkownikom w całości. W sytuacji braku możliwości wyłonienia podmiotów zainteresowanych zagospodarowaniem danego fortu prowadzone są, w miarę posiadanych środków finansowych, działania ograniczające - wstrzymujące degradację, a w kolejnych etapach poprawiające ich stan jako świadka historii i elementu dziedzictwa Europy XIX wieku. W odniesieniu do części nieruchomości podejmowane są decyzje o przypisaniu im funkcji docelowej, co skutkuje rozpoczęciem faktycznej rewitalizacji. Aktualnie Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie zarządza 18 historycznymi nieruchomościami Twierdzy Kraków, stanowiącymi własność Gminy Miejskiej Kraków oraz Skarbu Państwa. Lista tych nieruchomości wraz z podaniem stanu własności znajduje się na stronie internetowej jednostki w zakładce Forty oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Krakowa www.bip.krakow.pl/?dok_id=61649.

W kwestii odnowienia i zagospodarowania obiektów kubaturowych fortu artyleryjskiego nr 48 „Batowice” należy podkreślić, że intensyfikację działań w odniesieniu do dwóch fortów zlokalizowanych na terenie Dzielnicy XV Mistrzejowice zapoczątkowały ustalenia poczynione w porozumieniu z Radą i Zarządem Dzielnicy XV Mistrzejowice podczas spotkania w dniu 26 października 2010 r. Wówczas wraz z przedstawicielami miejskich służb konserwatorskich uzgodniony został zarówno zakres, jak i harmonogram działań. Uznano, że w pierwszej kolejności prace rozpocząć należy od uporządkowania zieleni obszaru działek Fortu, objętych wpisem do rejestru zabytków, a niestanowiących parku. Historyczny teren Fortu objęty wpisem do rejestru zabytków pod numerem A-91/M pozostaje w zarządzie dwóch podmiotów – Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie w odniesieniu do zewnętrznej działki, na której zlokalizowany jest park oraz ZBK w odniesieniu do wszelkich obiektów kubaturowych, form ziemnych zlokalizowanych w obrębie fosy. Ponadto ustalono, że w następnej kolejności należy zlikwidować wtórne przekształcenia wałów i stoków, fosy oraz wszelkie dobudowane elementy.

W ramach środków finansowych przyznanych na rok 2012 opracowana została dla części terenu Fortu (w obrębie fosy) inwentaryzacja zieleni wraz z projektem gospodarki zielenią. Po zatwierdzeniu powyższego opracowania i wydaniu niezbędnych pozwoleń, ZBK przystąpił do realizacji pierwszego

etapu wycinki. W latach 2013 i 2014 prace w zakresie utrzymania zieleni ograniczały się do bieżącego utrzymania i sprzątnięcia obiektu. Z przyznanych przez Radę i Zarząd Dzielnicy XV Mistrzejowice w 2015 r. środków finansowych dokończono prace w zakresie utrzymania zieleni. Równocześnie, w ramach realizacji zadania pn. „*Uporządkowanie terenu i zabezpieczenie Fortu Batowice os. Złotego Wieku*”, przyjętego uchwałą nr IX/87/2011 Rady Dzielnicy XV Mistrzejowice z dnia 22 września 2011 r. w sprawie zadań priorytetowych na 2012 rok, ZBK zlecił wykonanie dokumentacji usunięcia wtórnie dobudowanych elementów do Fortu oraz przywrócenia pierwotnego narysu wału w rejonie kaponierzy czołowej oraz jej remontu. Po zatwierdzeniu dokumentacji i uzyskaniu wymaganych prawem pozwoleń usunięty został w 2013 r. budynek wtórnie dobudowany na zapole Fortu, a w 2014 r. rozpoczęły się prace w rejonie wału na kaponierze czołowej – systematycznie rozkopywanej przez osoby tworzące w tym miejscu ziemny tor do krosu. Po ustaleniu kosztów kolejnego etapu realizacji odtworzenia wału złożony został wniosek o dofinansowanie ze środków Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa na rok 2013. Projekt nie uzyskał dofinansowania ze względu na brak użytkownika oraz docelowej funkcji obiektu. W tym okresie ZBK wraz ze Strażą Miejską Miasta Krakowa i Policją systematycznie prowadził działania ukierunkowane na usuwanie przebywających całorocznie w pomieszczeniach Fortu osób niepożądanych lub bezdomnych. Nieskuteczność tych działań (osoby te po ich wyprowadzeniu i usunięciu nagromadzonych ruchomości ponownie wracały nawet jeszcze tego samego dnia na teren Fortu), legła u podstaw zlecenia w 2016 r. opracowania dokumentacji pn. „*Likwidacja wtórnych przekształceń wraz z zabezpieczeniem otworów okiennych i drzwiowych w Forcie nr 48 „Batowice” przy ul. Wawelskiej w Krakowie*”. W roku następnym, na podstawie opracowanej dokumentacji, zrealizowany został pierwszy etap prac poprzedzony wyprowadzeniem przebywających tam osób, a następnie na zamknięciu wejść do wszystkich pomieszczeń w obiektach kubaturowych. Ponadto wykonane zostały zamurowania ściany elewacyjnej bloku koszar przywracające jej pierwotny wygląd.

W 2017 r. na zlecenie ZIKiT wykonane zostało opracowanie dokumentacji projektowej oraz realizacja budowy oświetlenia na terenie Dzielnicy XV Mistrzejowice, w tym oświetlenie Fortu „Batowice”. W ramach ww. zadania, przeprowadzonego w formule „zaprojektuj i wybuduj”, wykonano 6 słupów oświetleniowych wzdłuż alejki znajdującej się w południowej części parku okalającego Fort, a w 2016 r. i 2017 r. ZZM wykonał remont alejek parkowych. W 2017 r. przeprowadzony został również przetarg na dzierżawę tej nieruchomości, który pomimo wstępnego zainteresowania ze strony potencjalnych użytkowników fortu, nie doprowadził do wyłonienia gospodarza obiektu (nie wpłynęła żadna oferta). ZBK planuje kontynuację prac zgodnie z zatwierdzonym projektem. Docelowym zamierzeniem jest zabezpieczenie zabytku oraz zapewnienie bezpieczeństwa osób pragnących zwiedzać zabytek lub korzystać ze skrótu wiodącego przez zabudowania Fortu. Ponadto ZIKiT zabezpieczył w bieżącym roku środki finansowe w budżecie Miasta Krakowa na kontynuację budowy oświetlenia w parku okalającym Fort. Opisane powyżej działania nie blokują przyszłych działań w kierunku przypisania zabytkowi funkcji, tj. znalezieniu gospodarza lub inwestora dla docelowej rewitalizacji.

W odniesieniu do innych nieruchomości zabudowanych obiektami byłej Twierdzy Kraków, stanowiących własność Gminy Miejskiej Kraków, prowadzone są działania zmierzające do znalezienia użytkowników docelowych lub w przypadku ich braku przypisania funkcji i rozpoczęcia procesu rewitalizacji. W szczególności dla:

- Fortu nr 48a „Mistrzejowice” na os. Piastów w Krakowie – działania ze względu na stan zachowania, usytuowanie w parku miejskim oraz brak podmiotów zainteresowanych zagospodarowaniem fortu, zostały ukierunkowane na zabezpieczenie obiektu przed degradacją oraz utworzenie tzw. trwałej ruiny. W ramach tych działań sporządzony został najpierw program prac konserwatorskich, a następnie projekt zabezpieczenia i adaptacji obiektu kubaturowego i zachowanych form ziemnych jako trwałej ruiny. Działania takie nie blokują przyszłego wprowadzenia innej docelowej funkcji i przeprowadzenia ukierunkowanej na nią rewitalizacji. W 2017 r. przeprowadzono przetarg na dzierżawę fortu, w którym nie została złożona żadna oferta.
- Fortu nr 2 „Kościuszko” przy al. Waszyngtona 1 w Krakowie – na części obiektu pozostającej nadal we władaniu Gminy Miejskiej Kraków, a obejmującej większość form ziemnych i zburzone części fortu, realizowane są prace mające na celu utworzenie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej w formie parkowej. Przestrzeń ta zostanie utworzona na odkopanych, częściowo dobudowanych

bastionach, fosie i innych zniwelowanych elementach obronnych. Ponadto część działki Fortu o pow. 1,2891 ha przekazana została w użytkowanie na rzecz Radio Muzyka Fakty Sp. z o.o., część o pow. 0,4433 ha na rzecz Komitetu Kopca Kościuszki, część została użyczona na rzecz Fundacji Miejski Park i Ogród Zoologiczny.

- Zespołu dzieł obronnych FS3 przynależnego historycznie do Fortu nr 2 „Kościuszko”, w skład którego wchodzi ostróg bramny przy ul. Hofmana 23, ostróg bramny przy ul. Małeckiego 18 oraz stanowisko (ziemne umocnienia) dla działka połowego oraz dla Bramy Bielany Fortu nr 2 „Kościuszko” przy ul. Księcia Józefa 65 w Krakowie prowadzone są prace projektowe ukierunkowane na przeprowadzenie w nich remontu konserwatorskiego, z aranżacją otoczenia uwzględniającą m.in. rekonstrukcję form ziemnych. Oba ostrogi z zespołu FS3 posiadają aktualnie gospodarzy. Po remoncie Brama Bielany zostanie przeznaczona do wydzierżawienia w trybie przetargu.
- Fortu nr 52 „Borek” przy ul. Borkowskiej 146 w Krakowie – w związku z przeprowadzeniem dwóch przetargów na dzierżawę, które nie doprowadziły do wyłonienia podmiotów zainteresowanych jego zagospodarowaniem, przy współpracy z Radą i Zarządem Dzielnicy X Kliny rozpoczęte zostały prace zabezpieczające stropodach oraz dotyczące utworzenia na zewnętrznej części zagospodarowanego terenu zielonego. Następnie dla zabytku przypisana została docelowa funkcja jako siedziby Klubu Osiedlowego Kliny i filii Domu Kultury Podgórze oraz siedziba Muzeum Biblioteka Piosenki Polskiej. Decyzja ta rozpoczęła fazę projektową rewitalizacji Fortu. W 2017 r. rozpoczęły się pierwsze roboty budowlane, w zakres których weszły roboty rozbiórkowe, remont stropów, izolacja pionowa, konstrukcje żelbetowe schodów, konstrukcje nadproży, przyłącza wody i kanalizacji, sieć wody, kanalizacja deszczowa oraz fundament pod stację trafo wraz z murem oporowym. Dodatkowo ZSM wybudował chodnik na fragmencie części parkowej Fortu. W dalszych etapach wyremontowana zostanie fosa Fortu. ZSM zajmuje się natomiast zagospodarowaniem terenu Fortu poza fosą na teren parkowy.
- Fortu nr 52a „Łapianka” przy ul. Fortecznej 28 w Krakowie – w związku z przeprowadzeniem dwóch przetargów, które nie doprowadziły do wyłonienia podmiotów zainteresowanych zagospodarowaniem fortu, oraz w związku z sukcesem organizowanych w Krakowie obchodów stulecia Ruchu Harcerskiego na ziemiach Polskich, podjęta została decyzja o utworzeniu na tej nieruchomości Centrum i Muzeum Ruchu Harcerskiego. W wyniku tej decyzji w 2011 r. ogłoszony został konkurs na koncepcję architektoniczną zagospodarowania obiektu na potrzeby Muzeum Ruchu Harcerskiego. Po rozstrzygnięciu konkursu autor zwycięskiej pracy przystąpił w kolejnych latach do prac projektowych. W 2015 r. rozpoczęto rewitalizację bloku koszarowo-bojowego, wykonano wówczas pierwszy etap inwestycji (roboty budowlane w zakres których weszły: kompletny remont konserwacja elewacji budynku fortecznego, nawierzchnie galerii, ze ślusarką i stolarką okien i drzwi, remont dachu, roboty rozbiórkowe, podłoża, remont stropu, naprawa ścian wewnętrznych ceglanych i kamiennych, część instalacji elektrycznych). W 2016 r. wykonano remont Placu Broni (prace rozbiórkowe wtórnych nawierzchni z elementów betonowych, odtworzenie nasypów skarp, schodów i pochylni terenowych, nawierzchni placu, odprowadzenie wód opadowych). W 2017 r. wykonano roboty wewnątrz historycznego budynku: czyszczenie i malowanie konstrukcji stropu, udrożnienie kanałów wentylacyjnych i osadzenie wywietrzników, wylewkę samopoziomującą na piętrze).
- Fortu nr 48 1/2a „Mogiła” przy ul. Igołomskiej w Krakowie – w ramach realizacji zadań kompensacyjnych za powstanie Zakładu Termicznej Przeróbki Odpadów wykonano wraz z wcześniejszym projektem pełny remont konserwatorski wszystkich obiektów kubaturowych i uporządkowano zieleń. Do zakończenia prac pozostało uzupełnienie stolarki okiennej, drzwiowej oraz atrap wyposażenia pancernego. Planowane jest również zainstalowanie przyłącza energii elektrycznej dla ułatwienia przyszłego zagospodarowania. Po zakończeniu prac remontowych planowane jest ogłoszenie przetargu na dzierżawę całej nieruchomości.

Fort nr 52 1/2 S „Skotniki” przy ul. Kozienickiej 33 został wydzierżawiony w trybie przetargu. Obiekt jest w dostatecznym stanie technicznym, po dużych przekształceniach spowodowanych wcześniejszym jego przeznaczeniem. Zadaniem dzierżawcy jest m.in. przeprowadzenie remontu konserwatorskiego. Aktualnie prowadzone są wstępne prace rozpoznawczo zabezpieczające jako wstęp do właściwego remontu.

Fort nr 50a „Lasówka” przy ul. Golikówka wydzierżawiony został w trybie przetargu. W dniu 6 lutego 2018 r. obiekt został przejęty od dzierżawcy i zostanie przeznaczony do ponownego wydzierżawienia w trybie przetargu.

W odniesieniu do Fortu nr 31 „św. Benedykt” przy ul. Stawarza w Krakowie aktualnie prowadzone są prace Zespołu Zadaniowego nad przygotowaniem warunków wydzierżawienia nieruchomości i przeprowadzenia stosownego postępowania przetargowego. Zabytkowy obiekt w latach 90 XX w. przeszedł pierwszy etap rewitalizacji.

Kolejnym obiektem byłej Twierdzy Kraków posiadającym obiekty kubaturowe jest Fort nr 50 „Prokocim” przy ul. Kostaneckiego w Krakowie. Podejmowane próby znalezienia dla niego gospodarza nie przyniosły rezultatów. Usytuowanie aktualnie z jednej strony na trasie turystycznej Kraków-Wieliczka oraz w sąsiedztwie Szpitala Dziecięcego i budowanego nowego szpitala daje jednak duże możliwości. Fort nie posiada aktualnie wyposażenia historycznego.

Ponadto, w skład byłej Twierdzy Kraków wchodzi również obiekty, w stosunku do których uprawnienia właścicielskie wykonuje Wydział Skarbu Miasta Urzędu Miasta Krakowa, tj.:

- Fort nr 49 „Krzyszowice”, którego udział wynoszący 992/1000 części przekazany został w trwały zarząd Młodzieżowego Domu Kultury im. Juliana Tuwima w Krakowie, pozostała część oddana została w użytkowanie Zakładowi Energetycznemu Kraków SA,
- Fort nr 49 1/4 „Grębałów” pozostający w użytkowaniu wieczystym Ogniska Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „Przyjaciół Konika”,
- Fort nr 4 „Błonia” oddany w użytkowanie na rzecz siedziby Capella Cracoviensis,
- Fort nr 39 „Olszanica” przekazany w trwały zarząd na rzecz Młodzieżowego Domu Kultury „Dom Harcerza” w Krakowie,
- Ostróg Bramy „Wola Justowska” - który oddany został w użytkowanie na rzecz osób fizycznych.

Wszystkie opisane powyżej zabytki architektury militarnej są otoczone opieką. Proces destrukcji został wstrzymany, a ich stan techniczny ulega sukcesywnej poprawie. Przeprowadzane systematycznie roczne przeglądy stanu technicznego obiektów budowlanych klasyfikują ich stan generalnie jako dostateczny. Prowadzone działania wskazują, że istnieje możliwość skutecznej rewitalizacji niektórych obiektów, niemniej jednak proces taki wymaga znacznych nakładów finansowych i czasu.

z up. PREZYDENTA MIASTA
Tadeusz Trzmiel
Z-ca Prezydenta Miasta Krakowa

1. Otrzymują:
2. Adresat
3. Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie
4. Wydział Skarbu Miasta
5. Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
6. Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie
7. Biuletyn Informacji Publicznej
8. aa